

ESTABLISHED 1893
"SVOBODA" ("LIBERTY")
 THE RUTHENIAN WEEKLY
 published every Thursday by
 The Little Russian Nat'l Union
 of America
 at
 82 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
 Subscription:
 per year \$2.00 To Europe
 half year 1.00 per year \$2.50
 single copy .05 half year 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАКОН. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
 виходить кожного четверга
 редакція
"РУСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
 в Америці
 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
 Передплата:
 на рік \$2.00 До Європи:
 на пів року 1.00 на рік \$2.50
 поод. число .05 на пів року 1.25

РІК XXII. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 25-го червня 1914.

Ч. 26.

181

VOL. XXII.

Jersey City, N. J., Thursday, June 25, 1914.

N. 26.

До відома всім відділам і членам Руського Народного Союзу в Америці.

По довгій і зрілій розвазі, маючи на цілі єдино тільки добро нашої Організації, Головний Екзекутивний Комітет Р. Н. Союзу на своїм засіданні дня 26-го мая б. р. понористовує чимсь §§ 91 і 93 статута Р. Н. Союзу, рішив силікати і отсим проголошує, що

ХІІІ-ТА ЗВИЧАЙНА ГОЛОВНА КОНВЕНЦІЯ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

відбуде ся почавши від дня 7-го вересня (септембра) 1914 року в місті Buffalo, N. Y.

Позаяк §. 9 поправлених статутів Р. Н. Союзу в Америці, показав ся неконституційним і незгідним із загальними законами державними щодо обмеження числа членів у відділі, для того всі відділи Р. Н. Союзу в Америці згідно з §. 9 статута Р. Н. Союзу (але оригінальним), котрі словили всі приписи і постанови, означені статутом тої організації, мають право вибору делегата на висше згадану ХІІІ-ту Головну Конвенцію.

Вибір делегатів має відбутися протягом місяця червня (юнія) с. р. так, щоби до 7-го липня (юлія) с. р. всі делегати були вибрані, як також їх імена і адреси були заслані до Головного Уряду Р. Н. Союзу на руки рекордового секретаря.

Жаде відділ Р. Н. Союзу, котрий не був членом Організації що найменше шість місяців до дня Конвенції, не має права до вибору делегата.

Відділи, котрі мають право до більше ніж одного голосу, застосують ся до §§ 17 і 18 статута.

Делегатом на Конвенцію може бути вибраний кождий член Р. Н. Союзу, котрий є що найменше 6 місяців членом дотичного відділу і Р. Н. Союзу, та вмє читати і писати.

Ніякий відділ не може вибрати за делегата такого члена, котрий є рівночасно чи то головним чи місцевим урядником иншої подібної організації.

Відділи, котрі не хотять висилати делегатів, а хотіли би бути заступленими на Конвенції, мають застосувати ся до § 15.

Місце конвенційної галі і порядок Конвенції оголосить ся пізнійше.

Дано в Джерзі Сіті, Н. Дж., дня 26-го мая 1914 року.

ДМ. КАПУЛА, председатель,

АЛ. ШАРШОНЬ, касієр,

С. ЯДЛОВСЬКИЙ, фінанс. секретар,

М. УГОРЧАК, рекорд. секретар.

ПОВІДОМЛЕНЕ.

Отсим повідомляє ся всіх місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союзу в Америці, що повновласти вибраних делегатів на ХІІІ. Головну Конвенцію Р. Н. Союзу, мають бути в офісі Р. Н. Союзу найдалше до дня 7-го липня 1914 р. передполуднем. Відділ Р. Н. Союзу, котрий злегкованив би собі речинець вибору делегата і повновласти не прислав на час, зробить собі сам шкоду, бо повновласти, надіслані до гол. рек. секретаря по 7-ім липня (July) 1914. р., будуть неважні після § 19 (поправленого) статута Р. Н. Союзу. Тому є обовязком місцевих Урядників і Членів Р. Н. Союзу припинувати сего, щоби зараз по виборі делегата була повновласть заслана на адресу до гол. рек. секр. Р. Н. Союзу: Р. О. Вох 76, Jersey City, N. J.

Гол. Уряд Р. Н. Союзу.

ЗАМАХ НА ЖИТЄ МОСКОВСЬКОГО ЦАРЯ НИКОЛАЯ.

ЦАР ВИЙШОВ ТИМ РАЗОМ ЄЩЕ ЦІЛИЙ.

Російський самодержець, кровавий цар Николай Александрович Романів повертав враз з родиною з Букарешту (столиці Румунії), де був в гостині у румунського короля Кароля. На шляху, який веде з Кишенева в Петербург, недалеко стайції Чудово, підложено на шлях на кілька хвилю перед приїздом царського поїзду бомбу. На нещастє, безпосередно перед царським поїздом ішов поштовий поїзд. 12 людей згинило під час вибуху на місці, а кровавий Николай доїхав цілий до Петербурга.

Стайція Чудово є віддалена 75 верств від Петербурга. Ще на кілька днів перед приходом царського поїзду всі стайції і тілий залізничний шлях, котрим мав переїздити цар, були обставлені військом, жандармами і тайною поліцією. Коли цареві приходило ся їхати до Росії, він все почував ся у ворожій країні і не зробить кроку без військової охорони.

Шлях, котрим мав переїздити цар, держить ся в найбільшій тайні. Однак тим разом удало ся революціонерам дізнатися про тайну і вони підложили бомбу, яка мала спасти державу від знехваленного народом кровопивця.

Але царська „охорона“ передчувала нещастє і для безпечности пустила перед царським поїздом поштовий поїзд, здо-

жений з кількох возів. Роздався сильний вибух, від якого розторопчилися вози, а служба, яка ними їхала, понесла смерть на місці. Царський поїзд задержано і пущено відтак иншим шляхом.

Сейчас після замаху розпочала поліція обшук в околиці, де лущив ся випадок. Арештовано десятки людей, але не знайдено ніякого сліду винуватця. Російське правительство держить в тайні замах на царя, а російським часописам заборонено щонебудь про се писати.

В царськім поїзді находили ся крім царя Николай також царича Александра, наслідник престолоа і царські дочки.

Через невдачу замаху проволікло ся часове спасєне Росії від Николая, який пролив більше народної крові ніж тирани всіх віків і народів. Однак недалеким вже час, коли самодержавний павук всієї Росії і поневолені народів буде роздавлений.

„З чувством глибокого розчаровання прийняв наряд вість про невдачу пробу положити кінець найбільшому на світі злочинцеві, російському самодержавцеві, кровавому цареві Николаєві“ — пишуть заграничні російські часописи.

Загально згодні тут ся, що пробу „змити кроваве пятно з російського народа“ довершили члени партії соціалістів-революціонерів, яка в останніх часах, позбувшись провокаторів, дійшла до великої сили.

СТРАЙК ЗЕЛІЗНИЧИХ РОБІТНИКІВ В ІТАЛІІ.

ВСТУП ДО НЕДАЛЕКОЇ РЕВОЛЮЦІІ.

Провідники революції в провінціях Болонія, Ферра, Равенна і других, заявляють, що все те, що до тепер стало ся, се була лише генеральна проба. Головне представлення великої революційної драми слідує небагато, а успіх його вже вповні забезпечений.

Італійська преса, обговорюючи останні події, представляє велику небезпеку теперішньої ситуації. Останні події дали незбиті докази, що вони не були впливом якогось хвилевого подражання умів, але що се була правильна, уцінована революція політична. Правительство понесло величезні втрати матеріальні, однак багато більша є шкода моральна, а іменю зломане авторитету (поваги) держави.

СОЛІДАРНОСТЬ РОБІТНИКІВ.

Робітники розпочали сильну акцію, яка має на цілі перешкодити прави-

тельству карати учасників страйку. Всі робітничі організації складають заяву солідарности.

НАЙБІЛЬШЕ ПОТЕРПІЛИ ЦЕРКВИ.

Після вістий, які наслідки до папської канцелярії в Римі, мали церкви потерпіти дуже значні шкоди: 14 церков спалено, 31 сильно ушкоджено, а 23 ограблено.

ЗАКІНЧЕНЄ СТРАЙКУ.

На вівчанє „Союзу залізничних робітників в Італії“ страйкуючі підняли наново працю. Коли правительство словить їх справедливі домагання, є надія, що грізну небезпеку дасть ся на якийсь час усунути.

ВЕЛИКА КАТАСТРОФА В КОПАЛЬНІ. 200 РОБІТНИКІВ СТРАТИЛО ЖИТЄ.

Дня 19 с. м. лущила ся в копальні вугля в Гікрест, Альберта (Канада), страшна катастрофа, яка потягнула за собою около 200 жертв в людях. В шахті, у якій настиг вибух газів, працювало 600 людей; 400 робітників вдало ся врятувати, прочих 200, після всякої правдоподібности, найшло смерть. На місце нещастя приїхав спеціальний поїзд з ліжарями і рятунковим відділом. Добуваючі ся газу і дим утруднювали значно рятункову акцію. По кількох годинах праці добыто 50 трупів.

При вході до копальні згромадили ся величезні товни народа, а передівім жінки і діти нещасливих. При розпізнаванні груп приходило до страшних сцен.

РІЗНЯ ГРЕКІВ В МАЛІЙ АЗІІ.

ТУРКИ МОРДУЮТЬ ГРЕЦЬКЕ НАСЕЛЕНЄ.

Щоби піметити ся на Греках за їх побіди підчас балканської війни, нападуть турецькі ватаги на грецькі колонії в Малій Азії. Вісти з Атен доносять, що в останній час вимордували вони більше ніж 1000 Греків. В тих варварських злочинах помагали їм турецькі урядники. Грецькі родини, які від давних віків замешкували отсі території, покидають тепер своє майно і тисячами втікають до Греції, щоби рятувати своє житє. Недавно тому прибув до Салонік корабель, який привіз на своїм покладі 3.000 утікаючих Греків.

Грецьке правительство ввело до Царгороду остру ноту в справі останніх подій в Малій Азії, домагаючи ся

відшкодована для потерпілих Греків і строгого переведєня слідства. В справі безсторонного розслідуєня сеї справи має удати ся на місце комісії, зложена з представників чужих держав.

ЦЛО НА УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ НА РОСІЙСЬКІЙ ГРАНИЦІ.

БУДЕ ЦІКАВЕ ПРОЦЕСОВАНЄ МІЖ АВСТРІЙСЬКИМ І РОСІЙСЬКИМ УРЯДОМ.

Російський уряд наложив високі митові оплати на російські книжки друковані за границею і спроваджувані до Росії. Під рубрику „російські книжки“ підтягнуло російське правительство також і книжки українські. З того привело ще в р. 1910 покійний посол Цеглинський вніс був запит на засіданні австрійської делегації, а сього року таку саму інтерпеляцію поставив в делегації др. Кость Левинський. У відповідь сказав шеф секції Макіо таке: „Інтерпеляція делегата д-ра Костя Левинського відноситься ся до того самого предмету, що й інтерпеляція дел. Цеглинського з р. 1910. На сю останню інтерпеляцію відповів був попередній міністер, що в дипломатичній дорозі жадав від російського правительства виясненя справи. Російське правительство відповіло на се, що по його думці мова руська, чи малоруська чи руська — се лише діалект російської мови, від котрої ріжнить ся лише кількома словами, що природи мови зовсім не змінє. Тому російське правительство книжок і друків, які виходять в руській мові, не хоче вважати як видруковані в чужій мові і бере цію від них цю 17 рублів від нуда (18 кильограмів). Суть спору, як з того виходить, лежить в оцінці української мови; отсей осуд инакший у російського правительства, а инакший у інтерпелянтів. Міністер заграничних справ готовий сю справу в дипломатичній дорозі поручити у російському правительстві, але до сього треба зібрати відповідні наукові підстави, які можна би протиставити російському правительству в справі оцінки української мови, а поперге зі сторони інтерпелянтів у зібраню даних могло би міністри улекшити справу“.

Розумієть ся, що українські послі допоможуть австрійському урядові довести про окремішність і самостійність української мови та достарчать йому для сеї справи наукових матеріалів, передівім заяву найвисшої російської наукової інституції — Царської Академії Наук в Петербурзі, котра в 1906-ім році

оголосила таку заяву друком. Потім зачєнь ся процесованє між австрійським та російським урядом і цікаве, що на се скаже російський уряд. Коли би він признав слушність австрійському урядові, то тимсамим признав би окремішність і самостійність української мови та осудив би свої переслідуваня нашої мови.

ПОТРЕБА ОСНОВАННЯ ФЕДЕРАЛЬНОГО БЮРА ПРАЦІ.

НАДІЯ НА ЛІПШІ ЧАСИ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

Міністер праці Вілем Б. Вілєон оголосив, на підставі одержаних відомостей про потребу робітника на фермах в західних стейтах і в різних галузях промислу, веселу новину, що в короткім часі не буде робітників без праці, але праця — без робітників.

На жива потреба 80 тисячів фермерських робітників в різних стейтах. Крім сего має небагато розпочати ся праця в багаті фабриках сталі, а при тім і в копальнях угля, заліза та міді. Також і ткацькі фабрики мали одержати великі замовлення; через те буде усунений нинішній застій в тій галузі промислу.

Фармери в західних стейтах обіцяють денну платню в сумі \$2.00 — \$2.50 крім цілковитого удержаня робітника і забезпєня праці до Різдва.

Міністерство праці має вийти в порозумінє зі залізничними компаніями, щоби вони за знижену ціну перевезли робітників зі сходу на захід. В часі, коли на заході дасть ся відчувати великий брак робітника, то у східних стейтах, головню по великих містах, тисячі робітників терплять голод задля браку праці.

Заходить отже конєчна потреба оснєваня федерального бюро праці, котре мало би на цілі розділенє робітника в цілих Злучених Державах. Нинішнє бюро стейтові, яких діяльність обмежена лише на один стейт або околицю, не відповідають своїй задачі, бо праця в різних галузях промислу не обмежуєть ся на один стейт, але обіймає цілу територію. В таких случаях було би задачею федерального бюро стояти в зносинах з бюроми стейтовими, а ті достарчили би робітника, де треба.

КУПУЙТЕ
 ВКВАДРАТОВІ МЕТРИ НА УКРАЇНСЬКИМ ГОРОДІ
 У ЛЬВОВІ,

ВІЗНО

„SVOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.
Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March
30, 1911, at the Post Office at Jersey
City, N. J., under the Act of March 3,
1879.

Оплатувати газету треба завжди з гори.

Гроші треба посилати в режистрованім ли-
сті, або через експресовий або поштовий моні ор-
дер. Моні ордер, то є грошовий переказ, котрий
дістаєте від почтара або агента на експрес-
овім офісі, підляти на нашу адресу, бо без того
ми не годні грошній дістати.

Допиши просять є писати листи на одній
стороні картки. Допиши, непригожі до друку,
нищити ся, коли з гори не було назначено, що
маєє ся їх звороту і не було заучено марок
на зворот.

За всі оголошення (адвертайзменти),
поміщені в „Свободі“, Редакція не від-
повідає.

О ЧЕСТЬ ВАМ, КАЦАПСЬНІ ЛАЙДАКИ!

Коли Україна борбу розпочала
Борбу за права, за свободу,
То в народі зраду кацапня снувала,
Ширила в народі незгоду.
О честь вам, кацапські лайдаки,
За ваші роздори шкідливі;
За зраду сухої діждетесь гилани,
Рублі не допоможуть цареві!

Наш народ не згине, побідити мусить
І сам не радить в своїй хаті!
Всю гилань він кацапськи здавить і придушить!
У бій, Українці завзяті!
А всіх Ефіяльтів в додатку
За підлість, за зраду, за хулу,
Іх власні діти пішуть на Камчатку,
Щоби і сліду з них не було!

ПО МОСКОВІЛЬСЬКИМ ПРОЦЕСІ У ЛЬВОВІ.

В суботу дня 6. с. м. скінчився три-
місячний процес о державну зраду і
шпінство проти кацапських агітаторів
Семена Бендасюка, Василя Колдри і
православних попів і агітаторів Гната
Гудими і Максима Сандовича і то ціл-
ковитим їх увільненням.

Процес ведено перед лавою судів
присяжних, яка в цілому (12 осіб)
складала ся з самих Поляків і то у ве-
ликий більшості з таких Поляків, які
дуже ворожо відносять ся до нас Укра-
їнців і в політиці шукають дружби з
Москалями, щоби разом з ними поді-
лити ся нашою шкідливою. В трибуналі за-
сідали також самі Поляки, а прокурато-
ром, що обжаловував кацапських зрад-
ників, був москвофіл. В часі довгого
процесу лава судів присяжних показу-
вала недвозначно, а навіть нераз зовсім
явно свою любов для обжалованих, а
предсідатель позволяв кацапам на нечу-
вані напасти на цілий український на-
рід, на нашу бувальщину, на нашу мову
і на наших визначніших діячів, яких
безкарно обжаловували кацапи і їх ка-
цапські оборонці ганьбили публично в
суді.

Вийшло таке, що на лаві обжалова-
них сиділи не кацапські агітатори, не
ті, які за російські рублі баламутили
темних селян, перетягали їх до Росії,
пирили цареславе і день і ніч пра-
цювали над тим, щоби східну Галичину
загарбав російський цар і знищив ціл-
ковито наш нарід — але українські на-
родні провідники, які не бажать нашо-
му народови російського ярма, котрі
в австрійській державі бачать охорону
нашого народу перед повною москов-
ською неволею.

Щось подібне, як діяло ся в мо-
сквофільським процесі, є неможливе в
ніякій іншій державі, хіба в Галичині.
Москвофільським зрадникам доказано
свідками, що вони брали з Росії вели-
кі суми рублів що року на кацапські

бурси, з яких викинуто портрет австрій-
ського царя, а завішено портрет ро-
сійського царя. Доказано також, що ка-
цапські провідники вивозили хлопців
наших бідних селян до Росії, там ви-
ховували їх в православних семінарах
на цареславних попів і рівночасно на
шпінство, які про все, що бачили в Га-
личині, мали доносити російському вій-
ськовому штабові. Розправа виказала,
що кацапські газети і товариства удер-
жують ся на кошт російський, повели
приготовляють ґрунт до того, щоби Ро-
сія загарбала в свої руки східну Гали-
чину, одним словом, що кацапські про-
відники, а зокрема обжаловані, се дій-
сно зрадники, не тільки українського на-
роду, але й австрійської держави, яких
в инній державі за їх роботу давно по-
вісіли би на шибениці. Доказано також,
що ширене Росією в Галичині право-
славе має на цілі як найкорисне збли-
зити хвилю, коли нашу землю в Галичи-
ні займе російський цар, в якого держа-
ви — в Росії — стонуть всі народи,
а найбільше наш український, в якого
державі що дня вишайють або гонять на
Сибір найліпших людей, що хотіли ща-
стя і добра для російських народів. Все
те доказано свідками, а проте кацап-
ським зрадникам не упав волос з го-
лови і польські судії присяжні одно-
гласно увільнили в суботу, дня 6. с. м.
всіх обжалованих москвофілів від за-
міту державної зради, шпінства і ин-
ших злочинів і за се присутні в судів-
ній сали москвофіли обсипали цвітами
польських судіїв присяжних.

Не Українці обжаловували Бендасю-
ка і його товаришів. Обжаловувала ав-
стрійська держава о найтяжчий злочин,
які горожанин може зробити супроти
власної держави. Але тими, хто в Га-
личині виконує власть в імені австрій-
ської держави, є Поляки, які в процесі
проти Бендасюка поділили ся нею на-
віть з москвофілами і в інтересі поль-
ської справи зробили так, як сего хо-
тіла Росія, а як се вийшло на скандал
для Австрії. З вислідів процесу вийшло
таке, що Поляки наче нарочно хотіли
копнути австрійську державу, яка ро-
била для них стільки доброго, осмі-
шувати її перед світом і в додатку дати
добре свідчення моральності москво-
фільським злочинцям.

Для Австрії — не для нас, бо від
процесу ми стояли здалека, завдяки По-
лякам вийшов справді скандал з проце-
сом Бендасюка і з тим не криють ся ні-
мецькі газети у Відні.

Та вийшла для Австрії і добра нау-
ка. У Відні переконали ся наглядно,
що Поляки, то нарід для Австрії дуже
непевний і страшно невдячний, що вони
в інтересі австрійської держави не мо-
жуть і не сьміють бути даліше панями
в Галичині, що наш нарід мусить ста-
ти паном на своїй землі, що для удер-
жання Галичини в австрійських руках
треба конечно поділити Галичину на два
окремі краї і в східній Галичині зробити
наш нарід господарем у своїй хаті без
польської курателі. Тоді зникне у нас
москвофільство, бо з Бендасюками
дасть собі наш нарід легко раду.

Др. Степан Баран.

КОНЕЦЬ СОРОМНОГО ПРОЦЕСУ.

РОСІЙСЬКІ АГЕНТИ УВІЛЬНЕНІ
ПОЛЬСЬКИМИ ПРИСЯЖНИМИ
СУДІЯМИ.

В останній, шістьдесять шестий
день розправи проти кацапської банди
промовив предсідатель трибуналу, що
бі в своїй промові урядово ствердити
все те, що розправа доказала обжалу-
ваним. Передвсім задержав ся предсід-
атель над знізаннями свідків і прига-
дав, що одна частина свідків зізнава-
ла цілковито на одну нуту, як вивчена
наперед.

Щодо Бендасюка виказала розпра-
ва, що він оставав в близьких зносинах
з визначним російським діячем р. Бо-
брінським, який є головою петербур-
ського Добродійного Товариства. А се
„добродійне“ товариство займає ся ра-
дце політикою, чим творенням добро-
дійств. З розправи вийшло ясно, що
обжаловані стояли з політичними висту-
пами свого товариства в тісній звязі.
Бендасюк займав ся ревно москвофіль-
ськими бурсами. Провірено, що в бур-
сах виховувано молодіж у ворожій для
держави душі і тому красава шкільна ра-
да мусіла кацапські бурси розвязува-
ти. Бендасюк передавав на ті бурси ве-
лікі гроші. Сам Бендасюк, однак, вла-
сних грошей не має, отже виходить
ясно, що гроші на кацапські бурси да-
вала Росія. Бендасюк їздив дуже часто
до Росії і там зносив ся з російськими

подітками і православними духовними.
За кожним поворотом до Галичини скла-
дав до нас значні гроші. З сього вихо-
дить ясно, що Бендасюк їздив до Росії
по рублі і за них опісля ширив в Га-
личині цареславе.

Свідки ствердили, що галицьких
вихованків по російських духовних се-
мінарах не вчать на духовних, а радше
на російських шпінств. Сандовича, Гу-
диму і інших православних попів ви-
слала Росія до Галичини на те, щоби во-
ни були шпінстами і ширили там
цареславе.

Обжалований Колдра знав ся з Бен-
дасюком і оставав з ним у зносинах.
Колдра їздив по селах, показував лю-
дем образки при помочи екюптікону і
поиснав їх так, що викликавав у людей
подив для царату, а неприязнь до Ав-
стрії і Українців. Особливу агітацію
вів Колдра в часі конскрипції.

Сандовичеві закидаєть ся, що ви-
голосив проповідь, в якій зневажив ка-
толицьку віру і церковь, щоби лише в
той спосіб прославити православне. Чи
Сандович проголосив таку проповідь чи
ні, про те розправа не принесла нічого
рішучого. У Сандовича найдено багато
російських агітаційних брошур, які вка-
зують на те, що Сандович дуже ре-
вно займав ся російською агітацією. Та-
кож від часу його побуту в Грабі люди
почали дуже ворожо відносити ся до
держави і Українців, а діти говорили в
школі, що царем в Галичині є цар Ми-
кола.

Люди з села Залуча, де був право-
славним попом Гудима, їздили до Пе-
тербурга і привезли звідтам гроші на
православну церковь. Гудимі закінчує
акт обжаловання, що він займав ся шпін-
онажею. Свідок Бойчук ствердив, що
Гудима був вночі на мості і мірив
його. Сандович мав Гудимі в тім пома-
гати. Військові знатоки заявили, що таке
мірєне мосту є для військових цілей ду-
же важне.

Так представляєть ся урядовий голос
предсідателя трибуналу. По тій промові
дав ще предсідатель правне поучення
присяжних, а саме, як має вона по-
стувати при осуді справи і яка кара че-
кає обжалованих на слухай засудження.

Опісля 12 присяжних судіїв (самі
Поляки) відбуло тридцятихвилинний на-
раду. По скінченні наради провідник лави
присяжних, вишпольський адвокат д-р
Верещинський відчитав всі питання, по-
ставлені трибуналом лаві присяжних, і
при кінці кожного додавав: „д в а н а й-
ц я т ь г о л о с і в н і“, лише при тре-
тій питанню щодо злочину обиди релігії,
попівненої Сандовичем в Грабі, все-
го два голоси були „так“. Отже польські
присяжні заперечили всі питання — і
щодо злочину державної зради і щодо
злочину публичного насильства, а так-
само щодо злочину шпінства і щодо
злочину обиди релігії. Польські при-
сяжні навіть по трох місяцях розпра-
ви не догугляли ся ніякої найдрібніш-
шої провини по стороні російських а-
гентів.

Кацапи з радости почали демонстру-
вати. Коли саме предсідатель трибуна-
лу на основі вердикту присяжних про-
голосив увільнення всіх обжалованих від
вини і нарі, кацапня зібрана на судовій
салі почала бити оплески. Втихомири-
ли ся аж тоді, як предсідатель пригадав
ім, що вони ані не на вічу, ані не в
театрі.

Сейчас забрав слово прокуратор Си-
вуляк та зголосив жалобу неважності
щодо вироку і зажадав задержання Бен-
дасюка, Гудими і Сандовича в слід-
чій арешті.

Трибунал пішов на нараду над тим
внесенем. Використала се знов кацап-
ська публіка і лаву польських судіїв
обкинула цвітами так, як обсищує ся
цвітами найвизначніші особи. А тре-
ба знати, що цвіти були вже заздалегідь
приготовані, — значить, кацапи знали
від присяжних судіїв наперед, який бу-
де їх вердикт.

Коли трибунал по хвилі вернув ся
на саль, збентежені присяжні змітали
руками цвіти на землю і під лавку.
Се-ж були цвіти, які ім хіба чести не
могли принести. Трибунал прихилив ся
до внесення прокуратора і тому всіх об-
жалованих, крім Колдри, відведено до
арештів.

По скінченні розправи умисно стяг-
нені кацапські громади відвели Колдру,
Дудикевича і других кацапських обо-
ронців до європейського готелю, а під
готелем піднесено Дудикевича на ру-
ка. Так радувала ся кацапня „поби-
дою“.

Ще більшу радість викликало серед
кацапів і Поляків цілковите увільне-
ня обжалованих і випущення всіх обжа-
лованих на свободу, бо отсе вже слі-

дуючого дня по розправі міністер су-
дівництва на просьбу намісника д-ра Ко-
ритовського назав прокураторії цофну-
ти жалобу неважності.

Так вийшли російські агенти по дво-
літній тюрмі знов на волю, по те, щоби
тепер зі здвоєною захоотою піти в на-
род, даліше вливати отрую зради в його
думу та приготувати ґрунт під росій-
ську губернію.

З РОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БУДОВА ПАМЯТНИКА ШЕВЧЕНКА
ПОСТАНОВЛЕНА.

Дня 1. с. м. рада київська міська
рада над проектом памятника Шевче-
нка, який зладив різьбар Шюртіно. Шю-
ртіно віддав кілька українських ста-
та чернігівський музей (збудований в
українським стилі) і використав свої
вражіння при зміні проекту. Коли голо-
ва міста отворив наради над сею спра-
вою, зараз забрав слово радний Йозефі
(Москаль, чорносотенець) і заявив:
„Ми мовимо, поки будівлю памятни-
ка шануємо не українського, але ро-
сійського поета Шевченка. Колиж з
тим звязані стремління політичного і
культурного характеру, — ми будемо
протестувати“. Другий радний Боровик
(змосковщений Українець, також чо-
рносотенець), заявив, що він є „пле-
мінник“ поета Шевченка, але проти-
вить ся будові памятника для нього то-
му, що сьому противить ся також цар-
ський уряд. Так почала чорносотенці
напово се питання мимо того, що воно
уже давно було порішене. Радний Йо-
зефі поставив потім резолюцію: „Не
поділяючи стремління, які мають змен-
шити загально-російську культуру, мі-
ська рада вважає участь в будові па-
мятника Шевченка яко память про
визначного поета і приймає проект Шю-
ртіна“. По довгий дискусії, в якій рад-
ні з лівих застерігали ся проти вигла-
сіння в раді політичних питань та поясню-
вали, що можна визнавати українську
культуру, не відкидаючи російської —
резолюція в голосовано перепада. По-
тім ухвалено проект Шюртіна. Памят-
ник буде побудований на Каравайській
площі. Жертв зібрано досі 135.000
рублів (\$68.000,00). На будівлю тре-
ба півтора року часу. Всі постані і по-
скорівні будуть з бронзи, релігта з сі-
рого граніту.

ЯК РОСІЙСЬКИЙ УРЯД НИЩИТЬ
УКРАЇНСЬКІ ТОВАРИСТВА.

До українського дневника „Раді“,
(що виходить в Києві, столиці росії-
ської України) пише донисуватель з
Каменця Подільського (се найбільше
місто на Подолі): Вночі з 29. на 30.
мая на передодні дозволених до ула-
дження вечериць зовсім несподівано
жандармерія разом з поліцією зроби-
ла ревізію в нашій „Просвіті“ і поміж
її членами. Переведено кільканадцять
ревізій. У „Просвіті“ забрали бібліо-
течні каталоги, книжку протоколів і
всю перешлюку. Забрали також багато
книжок з книгарні і всі часописи. Кни-
гарню і бібліотеку запечатано. Коло
дверей „Просвіти“ поставлено на вар-
ті поліція, котрий нікого туди не пу-
скає. У членів „Просвіти“ позаби-
рали українські книжки і часописи: „Ра-
ду“, „Літературно-Науковий Вістник“,
„Світло“ і „Маяк“. Здирали, глузуючи
при сім, із стін портрети українських
письменників (Шевченка й інших); за-
бирали також відвірні календарі „Ча-
су“. Виконуючи обовязки жандармсько-
го полковника, підполковник Перевєров,
побачивши в салі „Просвіти“ пор-
трет Шевченка, сказав: „Повісили
такую мерзость на почет-
ном ь м ь с т ь, да еще украсили как!
Все это мазенинцы, австрийки, но я сь
ними скоро расправлюсь“. Поліцайм-
стер, що був при ревізії в „Просвіті“,
забираючи газету „Раді“, називав її
„зрадою“. Є відомості, що ревізії від-
бувають ся і на провінції.

ВЛИВ ІНТЕЛІГЕНЦІ НА СЕЛЯН
В РОСІЙСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Із сєда Накулі, чернігівського по-
віта на російській Україні пишуть до
української газети „Раді“, котра ви-
ходить в Києві, ось-що: Гарний вплив
має місцева інтелігенція на селян. У-
країнська мова, одіж, сніни серед „ла-
в“ подобають ся селянам. Парубки і
дівчата старають ся переняти що мо-
жливо: взори, пісню, байки і т. п. Ду-
же поширюють ся взори видани Олени
Пічкіл, а також букварикси й інші.
Можна зустрінути навіть вір єврейськи
євреяна Полуботка. Пані й панни о-
хочо допомагають дівчатам своїми по-

радами, дають вишиванки для вишива-
ня взорів, тощо. Одна з місцевих учте-
льок зацікавилася народними вишиван-
ками і має досить цінну збірку їх (ко-
ло 300). Вона гарно впорядкована і має
в собі місцеві вишиванки (до 200), со-
рочки, плахти, снідніці, хустки, взори
місцевих тканин (полотно, свити). Про
кожду річ є докладні відомості: від ко-
го річ, назва малюнку, його складних
частин, спосіб виробу, лінгта й таке
інше. Кожда річ припіята до картону
і занумерована. Сими днями в сільській
церкві відбув ся пліоб одної панни.
Як молода так і всі присутні (родина
і гості) були одягнені по українськи.
Ся подія збирала велику громаду людей,
у якій більшість була жінок і дівчат.

СУД ЗА ШИРЕНЕ ІДЕЇ САМОСТІЙ-
НОЇ УКРАЇНИ.

З міста Лубнів в Полтавщині на ро-
сійській Україні пише до київської у-
країнської газети „Раді“, тамодиний до-
писуватель ось-що: В Лубнях 18. мая
с. р. в харківській судовій палаті роз-
глядаю таку справу.

Судили студента петербурської по-
літехніки козака з переславського по-
віта на Полтавщині, Кузьму Бузицько-
го за „составленіє, написаніє и рас-
пространеніє“ відозви до селян, в якій
голосить ся ідею самостійної України.

Справа повстала так: В початку мая
1912. р. на імя одного сільського ста-
рости переславського повіта присла-
но почтою лист з написом на конверті:
„сховати і при сільським сході прочи-
тати“. У громадський уряді на сей па-
пис звернули увагу і, зацікавившись
листом, розпочали його. Виявилось,
що там було дві відозви до селян, в
яких розповідалось про зеднане „Ма-
лоросії“ з Росією і про ті кривди, які
терпять „Малоросія“ від „кацапів“ та
російського уряду, була ганьба на іст-
нучий державний лад і т. п.

Громадський начальник відіслав
лист земському начальникові, а сей гу-
бернаторові і зачатю розсліду справи. З
початку підозрінє було вилало на одпо-
го свояка обжалованого, а потім на
нього як на людину, що має найтісніш-
ші звязки зі селом, куди була вислана
відозва. Яко доказ проти нього суд по-
ставив велику схожість його рукопису
з рукописом відозви і напису на конверті.
Інших доказів не було.

Викликаний на суд знавець Ароп-
ський доводив судови, що багато букв
у відозві має схожість з буквами його
інших рукописів і, на його думку, мо-
жна певно сказати, що відозва і руко-
писи обжалованого писані рукою одної
людини.

Обжалований на конєць заявив, що
заяву знавши уважав за помилку і, пев-
ний, що суд видасть справедлиний при-
суд, тим більше, коли нема ніяких дока-
зів винуватості його.

Суд по недорозумінні увільнив об-
жалованого.

З хвилі.

НЕЩАСНА „ЗГОДА“.

Дві клерикальні газетки — одна
„Америка“, орган єпископа Ортинсько-
го, а друга „Канадійський Русин“, ор-
ган канадійського грецько-католицького
єпископа Будки, рознісали ся про
якусь „згоду“ між єпископом Ортин-
ським і нашим Р. Н. Союзом.

Газетка „Америка“ пише, що: „Р.
Н. Союз клонить ся до згоди і по-
мирення“. Даліє в тій самій
статі зазначає та понівська газетка, що
їй „дивним видаєть ся те, що
пропозиція „згоди“ виходить
по няти місяцях безпощад-
ної боротьби“ і кінчить такою по-
радою:

„Місто однак шукає „згоди“ розумію-
ючи, що б уряд Р. Н. С. коли заборонив писати
двом другим редакторам, як се зробив впершим,
а згода прийшла би сама з себе“.

На цілу ту писанину понівської га-
зетки можемо їй заявити, що вона всі ті
свої „відомості“ або вислала з
пальця або схопила з воздуха.
І можемо її запевнити, що Р. Н.
Союз (старий):

1) не клонить ся до згоди і поми-
рення з єп. Ортинським;

2) не виходив з пропозицією „зго-
ди“ ані по 5-ти місяцях безпощадної бо-
ротьби ані перед 5-ти місяцями бо-
ротьби;

і 3) не шукав „згоди“ ані її не шу-
кає.

З уваги на все те всякі поради „А-
мерики“ нашою Союзом зліпні і звер-
нені на фальшиву адресу.

Інакшні відомості, вже не з пальця ані з воздуха, але з якогось натхнення — має редакція „Канадійського Русина“, бо пише:

„Як нас повідомляють з компетентного жерела, до згоди між еп. Сотером і Р. Н. Союзом прийде, тим більше, що безпальність і швидкоплинність боротьби бачать вже ясно обі сторони“.

Отже видно редактор „Канадійського Русина“, як на редактора католицької газети пристало, розмовляв з духами, від котрих довідав ся, що в будучності прийде певно до згоди.

Га, про будучність може собі говорити редактор „Канадійського Русина“ зовсім сміливо, що хоче. Він певний, що в тім, що буде, ми його не можемо контролювати і не можемо спростувати його шеняння.

Добрим прикладом з того повинен собі взяти і редактор газетки „Америки“ і коли буде розмовляти з духами про те, що буде, то може бути також певний, що ми не спростуємо його „відомості“ з „компетентного жерела“. Бо ж певна річ, що редактор католицької газети має там скорше доступ ніж ми грішні.

О. АРДАН ЗАКИДАЄ НАМ „ГУЛІГАНСТВО“.

З якої речі? — списаєте ся. Ось послушайте!

В 24-ім числі „Свобода“ писали ми так:

„О. Ардан в останнім (23) числі „Н. В.“, вживши слова зі „Свободи“ із заголовком, щоб наріз на давав грошей на „Петрів грин“, а радше зложив на голодуючих в Галичині, пише так: „Таке писано з боку (котрого?) „Свободи“ в смішине, а вразом і підле“. Далше знова так пише: „Міряйте одягом міркою і Шаліцького і Ортинського, але не кидайте бодом на Ортинського“.

За те, що ми подали ті два речення з „Народної Воли“, називає нас О. Ардан „гуліганам“, а своє нове привище для нас оправдує тим, що ми будимо перекрутити його речення та пофальшивувати факти. Чи О. Ардан має рацію, видно зараз з його слідуючого речення, яке звучить:

„Народна Воля“ писала (в 23. ч.), що нахилювало ся греко-католицької часопис „Свобода“ на греко-католицького еп. Ортинського, що він збирив дитки для Папи в смішине і підле“.

Отже О. Ардан самий тутки стверджує, що ми не перекрутили нічого, ані жадних фактів не пофальшивували. Ми подали достоянне речення О. Ардана, а тільки викинули титул „греко-католицька „Свобода“, бо вона з таким титулом не має нічого спільного. Адже знає О. Ардан, що старий Союз відкинув назву „греко-католицький“ тоді, як народив ся молодий Союз, а до „Свободи“ з таким передрешенням ще ніхто не вибрав ся, бо великий знає, що се в народна часопис, але не віросповідна. Отже коли можна говорити про „перекручуване фактів“, то в кожнім разі не з нашої сторони, а хіба „з боку“ О. Ардана, коли прозивав „Свободу“ „греко-католицькою“. Вже як хочеш хочеш прозивати паншу часопис О. Ардан, то ліпше пасує привище „малоросійська Свобода“, бо се буде походило від прозваного ним „малоросійського Союзу“, якого „Свобода“ в органіаном.

Щодо вислову „гуліганство“, то — як бачать наші читачі — причиною ся воно нам за передкувати: двох речень з „Народної Воли“ в яких було сказано, що писане „Свободи“ проти еп. Ортинського в підле.

На слово „підле“ ми відповіли спокійно, без лайки і діждали ся другого — „гуліганство“. На се ми знова відповіли спокійно, без лайки і може діждемо ся ще третього маєного привища.

Як за ті „милі“ привища маємо назвати О. Ардана, далі не знаємо і просимо його о порядку. Хотіли би ми назвати його „джентельменом“, та пригаємо ся шире, що якось не маємо сміливості.

ВІСОНА НАУКА З „НАРОДНОЇ ВОЛІ“.

Наші читачі пригадують собі, що ми в останніх двох числах звертали були увагу на чудернацькі оголошення в „Народній Волі“. Та заціпили ми собі ліхто: дістало ся пам за се доволі! А вже найпаче в останнім числі „Народної Воли“ Там записано „критичний сил“ зі „Свободи“ просто з моста, що вона відома не знає. Дякую „сил“ з „Народної Воли“ (може для відміни — безкритична) заявила, що навіть не хоче вжити редакторів „Свободи“, бо вони „безнадійно неспасні“, а як держити виклад, про котрий нижше почуємо, то

тільки для науки читачам „Народної Воли“.

Крім титулу „безнадійно неспасні“ звернув ся редактор „Народної Воли“ з такими звертаннями на нашу адресу: „нічого не знаючи всеняк і зі „Свободи“, „підле“ ест магіков „гупіх“, „доказ гупоти „критичної сили“, „критична сила поучує нас з цілою повагою свого неутуа“ і т. д. А подокучає далі приміли у своїй науковій праці, має до розпорядимости редактор „Народної Воли“ отакі слова „ліпшого“ походження: „розпусник, злодій, кривий, гупота, шматка, шубравство, шубавство“ і т. д.

Делікатні слова, але занадто. В бруковій часопис виглядає би вони глибоко, але в поважній трюхи... інакше.

По таких словах де наука, — виклад української грамматики. Чули ми вже про рихунки з „Народної Воли“, про оголошення, про слова „ліпшого“ походження, а тепер ще почуємо і про українську грамматику.

В 24-ім числі написали ми, згадуючи про одне оголошення в „Народній Волі“, що український вислів „середні імена“ може значити тільки те, що по латинськи „nomina neutra“ і подали приклад: етіл — мужське імя; лавча — жіночке імя; тала — середнє імя; а середнє імя в многим числі буде — середні імена.

Се не сподобало ся ученому з „Народної Воли“ і він написав так:

„Не знаю в якій граматичній вичитала „критична сила“ такі дурниці. Ми ще не чули, аби посол Василько видав українську грамматику, а се хіба можливе в граматичній барона Василька або в „Календарі Малоросійського Союзу“ або „Свободи“. Отже поспімо „критичний сил“ — коротко, а ясно. „Nomina masculina“ не значить по українськи „мужське імя“, як хоче „Свобода“. Мужськими іменами називаємо по українськи імена, які дає ся особам мужського пола. Отже Матій, Осип, Богдан, Петро, Володимир — се все мужське імена — в протиставленю до „жіночких імен“, які дає ся особам жіночого пола: Катерина, Василина, Ганна, Євгенія — се все жіночкі імена. Через се жема „середніх імен“ в тім значінню, щоб вони належали до осіб третього пола, до „середнього“, бо такого пола нема.

„Іменички середнього роду (се не „середні імена“) — се іменички, які означають річ або особу, про яку говоримо „воно“. „Критична сила“ зовсім собі пригадала прямином: коромисло, шубравство, шубавство. Найвищий час, аби „критична сила“ „Свободи“ все те знала!“

Прочитавши сей виклад „граматики“ з „Н. В.“, ми зацікавили ся дуже його оригінальністю. Нова граматика, новий виклад. Хто міг таку грамматику написати? Посол Василько ще граматик не видав, лише сама „Народна Воля“, тож не знає, хто її написав. Віддай буде се домашній промисел редакторів „Народної Воли“.

Бо українська граматика д-ра О. Огоновського годить ся з нами; граматика д-ра С. Стоцького (хоч він противник пос. Василька) теж годить ся з нами; навіть граматика В. Коповського і І. Огоновського для народних шкіл і ся годить ся з нами.

Ось-що пише наприкінці ся остання (сторона 17., видане з 1912. р. §22. 4.):

„Отці чотири часті мови: іменник, прикметник, числівник і займенник називають ся також іменами“.

Отже з того виходить ясно, що власне іменники мужського роду називають ся також — мужськими іменами.

Але шановний „граматик“ з „Народної Воли“ каже, що мужське імена се — Матій, Осип, Богдан, Петро, Володимир.

А послухаймо, що каже граматика В. Коповського і І. Огоновського (також 17. сторона, § 23. 1.):

„Між іменниками відіріняємо особні назви осіб або річ, імена власні, на пр.: Петро, Львів, Карпати“.

Отже з того виходить також ясно, що назви осіб не мають назви „мужське імена“, але — „імена власні“, а назву „мужське імена“, як виходить з попереднього, можна приложити до всіх іменників мужського роду.

Ось-так виглядає граматика „Народної Воли“ в світлі правдивої грамматики української мови. Сього правди не мали ми права писати, бо редакція „Народної Воли“ згоря застерігла ся, що її виклад до нас не відноситься, бо ми „безнадійно пропації“, але має служити для науки читачам „Народної Воли“. Однак ми гадаємо, що і читачі „Н. В.“ колиш учили ся тої грамматики, про котру ми згадуємо, тому, на нашу думку, випадало їм пригадати, аби не дались збаламутити „новомою“ граматикою.

Далше редакція „Н. В.“ недоволена, що ми назвали англійську гумористичну часопис „The Masses“ гумористичною та заявлять, що се сатирична часопис. Нова паша пропала, але що-ж — ми „безнадійно пропації“, то вже нема надії на поправу, однак може редакція самої такої часописи „The Masses“ ще не в так як ми безнадійно пропація та зміняти в титулі своєї часописи: „The Masses, a Magazine with a Sense of Humor“ слово „Humor“ на „Satire“. Може хоч редакція сеї такої часописи чогось пачить ся від „Н. В.“

Наконець редакція „Н. В.“ звертає ся до нас з пропозицією, щоб ми її перевели до англоса два англійські слова „middle names“ добре по українськи.

Дивує нас, що редакція звертає ся до „безнадійно пропації“ за допомогою; а до того мусимо заявити, що се вперше задалемо ідуче. І шовда тільки, що редакція „Народної Воли“ жде та „хоче викинути“ ліхтий переклад, бо як би ми зачали „Н. В.“ поправляти, то нічого би там не остало ся.

ГЛУПОТА І СМІШІНІСТЬ.

Тими словами назвали американські часописи план деяких приятелів президента Вілсона, щоб він для відвернення нападів на себе за свою нещасливу панамську політику розвів свідство в справі панамської політики за президентури Рузвельта.

Але якпх слів ужили би редактори тих газет, як би доля була для них така землосерія і засудила їх на прочитане бодий одного числа повіської газетки „Америки“. Не знаємо, чи найшли би доволі відповідну назву для редактора чи редакторів філадельфійської клерикальної газетки.

В такім положенню находимо ся і ми тепер, по прочитанню безконечно довгої, безконечно гупої і безконечно простацької напасти на нашу часопис та особисті лайки її редакторів. Найліпшою карою для редактора повіської газетки за таку писанину було би, як би ми перекручували цілу його писанину та показали перед нашим загалом, якою моральною вартостю її обдарованем світить редактор „Америки“, а тимсамим і ціла його газетка. Але на се не маємо місця і не хочемо йому робити заботу чести.

Не ставемо навіть вичисляти лайок ані вказувати на гупоти і недорічності в писанні „Америки“.

Про писанину таких „джорналістів“, як ті з „Америки“ („джорналістами“ називають в Італії голтіпаків, що бігають з газетками по вулицях), каже німецький публіцист І. Давід у своїй популярно-науковій розвідці п. 3. „Die Zeitung“, що лайка є пржеупа редакторам газет, які не мають жадного опору. Сильні часописи не потребують лаятих — пише він — а натомість у слабких часописній лайка — се одинокое оруже, се одинокий спосіб боротьби за ієтноване.

Але крім лайки — як ми вже згадали — вбиваєть ся в писанні „Америки“ на випацне місце і гупота та смішність.

Люди бувають смішні тільки тоді, коли хотять удавати або бути тим, чим вони на ділі не є. Тому то „джорналісти“ з „Америки“ такі смішні в ролі редакторів.

Але того вони нам не хотять признати, таксамо як не хотять признати гупоти у своїй писанині.

В тім винно се динне переконане у людей, що до того, що пишеть ся, не треба прикладати жадних вимог. З того виходить легковажене часописній і взагалі цілої літератури. Таке сумне явище можливе тільки у мало вироблених суспільностей. Поетом може стати кожний чоловік, що має ручку, перо, чорнило і папір. З такимисамими даними може стати і редактором.

Пояснимо редакторам „Америки“ на прикладі легковажене письменства у нас. Правда — редакторами „Америки“ стали вони відразу, без жадного приготування ані покаяння, а тільки на — закликає. Таксамо „на закликає“ можуть стати статисті і „поети“, бо навіть уложити такий вірш:

Отам, онтам за гором
Сидить дурень за столом
Редукє Свободу
Мара знає чом дурну“.

Але чи могли би вони так з легкої руки стати ся наприклад малярами й оголошати в „Америки“, що мають перекв? Чи могли би так з легкої руки стати оперовими співаками і виступити публічно в операх? Чи могли би вони так з легкої руки стати різьбярми і вирізати наприклад копію мільонської Венери без пук так легко, як „впрізвили“ свою статую без голови?

Каже найбільший німецький фільософ Імануїл Кант: „Певня не можна ніколи інакше пізнати, як тільки через знане; таксамо як сльпий не може собі уявити своєї темноти поти, поки не провидить“.

Сеї науки радимо держати ся редакторам „Америки“, а покищо радимо їм не вийдати зі своєю „наукою“, бо — як каже італійський мислитель Яніс Лопарді — „найпевнішим способом на укріпте перед другими границь свого знання є — не переступати їх“.

Хіба редактори „Америки“ держать ся отесї гадки святаго евангеліста Матея: „Блаженні виши духом, яко теж, ест царствіе небесное“ (Матея, глава V. 3.).

А тоді, то инша річ. Вони якби редактори католицької газети мають повне право до царства небесного і ми в тім не хочемо їм перешкаждати.

КСЬОНДЗ АРДАН В ОБОРОНІ „МАЛОРОСІЙСЬКОГО“ СОЮЗА.

Ксьондзови Арданови подобало ся називати наш Руський Народний Союз „малоросійським“ Союзом. Ксьондз Ардан захотів за всяку ціну стати спасителем цього „малоросійського“ Союзу і послідне (25) число „Народної Воли“ зробив навіть органом сеї „малоросійської“ організації. Не вірите? — то можете змирити, а ми вам радо поможемо.

Порахуймо лише самі заголовки всіх статей, новинок і записів, які ксьондз Ардан написав і велів видрукувати у своїм прибічнім органі (лиш в однім числі): 1. Ось де завопана собата. 2. Стеткевич в дубину? 3. Кандидати: Гупішко—Полка. 4. Уряд малоросійського Союзу втрапив ся Ортинського. 5. „Валечний“ редактор. 6. Як головні урядники старого Союзу боронять інтересів членів ст. Союзу. 7. Як урядники малоросійського Союзу виконують ухвали конвенції? 8. Мимоходом. 9. Гуліганство „Свободи“. 10. Ше про американські оголошення, або редактори „Свободи“ образують ся даліше. П. Варга би знали. — Одинайцять кавалків!... бррр!... Ксьондз Ардан заки те все написав, то мусів добре намяти собі чуба, а може навіть геть вкисів з великої натури. Як він ще раз відважить ся до такої великої міри напівнувати свій вчений мозок, то готова бути страшна катастрофа: ксьондз Ардан готовий опинити ся в такім закладі, де то люди з недостачі иншої роботи по стіпах дурь ся...

В одній Ардановій статі є такі наклапи і інсинуації на управу нашої організації, що не відповісти на них було би з нашого боку майже злочинном. Маємо на думці статю, яку ксьондз Ардан називав шумно: „Як головні урядники старого Союзу боронять інтересів членів ст. Союзу“. Окрім того довжелезного заголовка написав ще ксьондз редактор під шумом: „Читайте з увагою!“

Попробуймо і ми прочитати те, що так „елічно“ захищає ксьондз „добродій“, та переконаймо ся, як то урядники старого Союзу служать членам сеї організації...

Те, що ми повинні „читати з увагою“, написав п. Николай Гевчук, член нового і старого Союзу в Мільві, Н. Дж. Він зачитав своє письмо так:

Ось тут опишею вам, дорогі читачі, яка то доля стрінула мене на славетній першій Руській Кононі в Мильві, Н. Дж., як рівнож перестерігав всіх членів обох Р. Н. Союзів, щоб переконували в вірній і жадній дописи поміщені в органі „Свобода“ з під пера редактора тож „Свободи“ п. О. Стеткевича, бо як я вже переконувив ся, то „Свобода“ не має служити членам Р. Н. Союзу (старого), але має служити для компанії „Юрпелі Колонізаційної Ко“, що „Свобода“ закротувала про свій власний бізнес.

Минулого року вичитав я в „Свободі“ допис з під пера самого редактора „Свободи“ п. О. Стеткевича під заголовком: „Під асень“ і з тої дописи вичитав я, що „Свобода“ старає ся полішити долю бідного робітника як і своїх членів, та виправ ся з під босацької опіки, і при тім дуже разить зажити своїмним духом на власній кавалку землі, та припоує всім Русинам, котрі лиш хотять полішити свою долю, остатися на „славетній“ Першій Руській Кононі в Мильві, Н. Дж.

Так я перечитавши тую добру поразу п. О. Стеткевича в „Свободі“ подумав, що і жєні час до довгий тяжкій майнерській роботи на старість на власній кавалку землі та мати свою хату, та щоб мож виховати своїх дітей в руській душі, бо віршав ся, що то буде козель Руська Кононія, за котрою в так задихав.

Далше оповідає п. Гевчук дуже широко про те, як то він писав лист до компанії з запитаном про ті фарми, як що трох днів дотав відповідь від п.

Матоліча, а потім ще кілька відповідей на інші листи, як п. Матоліч хвалив сеї фарми, як він вибрав ся до Філадельфії до офісу компанії, як п. Матоліч голпи його до Мильві, як він „дав ся заманути і згодив ся закупити 10 акрів ліса і пенськів, не знаючи, що замість землі купує чистий пісок“ і т. д.

Ми не маємо потреби наводити або хоч переносити усе те, що п. Гевчук написав у своїм листі до „Народної Воли“, бо його жалі відносять ся головню на адресу компанії, яка нас зовсім не інтересує і в обороні якої ми тут ставити не будемо. За те ми привневлені павести з листу п. Гевчука усі ті уступки, що відносять ся безпосередню до „Свободи“ або до урядників Р. Н. Союзу. Наводимо дотичні уступки по порядку. Ось вони:

Зивуватесь, пов. Читачі „Н. В.“, що мене слонувало тую допис писати. Бо ті фарми, що продала згадана компанія, а про котрі так горлячо агітують голові урядники старого Союзу, то не земля, а чистий пісок, а до того пенс на пенську, бо добре зерно Аляски зрубали, так що свої руки на гуду зложу, а тих пенськів не впаждажу.

А що „Свобода“ сажуть п. Матоліча, то я свідчу словами всіх тут замешкалх Русинів. Свілько разів писав я „Свободі“ протести протів сеї доякней, або пересторогу перед купном тих земель, та протів бізнесу пана Матоліча, (бо він купує землю від 8-10 дол. за акер а віх Русинів тягне по 80 долларів), та „Свобода“ ніколи тих заяв не помістила. Одного разу поспішив п. В. Маршавля пана Матоліча, чому „Свобода“ викинула оголошеня п. Червківського, який оголошував таянші фарми на продаж? На то мѣтав п. В. Маршавля відповідь від пана Матоліча, що: „ми „Свободу“ закротували і „Свобода“ не сміє ніяких оголошеня про інакші фарми з Мильві поміщувати“. (Підчеркнене „Нар. Воли“) Свідок сего є Н. Вейгер.

Тепер я питаю, чи „Свобода“, та, котру ми членим оплачуєм, має служити до бізнесу п. Матоліча? Ганьба таким головним урядникам старому Союзу, котрі „Свободу“ запровадили на такий паскульний бізнес, що з его членів неодає поспілий грин втрапати.

Під листом п. Гевчука помітив ксьондз Ардан дуже гарні і дуже поучаючі коментарі, які ми тут наводимо в цілості і дослівно (поправляємо лише пайконечний орфографічний блуд). Ось ті цінні уваги превелебного ксьондза Ардана, які він велів надрукувати товстими черенками:

Вже спорний шмат часу минає, від коли одержали ми повисому допис. Зміст сеї дописи давив ся нам так немірним, що ми не хотіли сеї дописи друкувати, не аяславши вперед туди свого чоловіка для перевірки фактів, через що справа значно затягувала ся. Але що послідніми часами доводило ся ми і уст достовірних людей як і з писем, що многи з наведених в дописі фактів в правді, протє друкуємо сю допис А. Гевчука в тій надії, що вона привеє загальному нашому лише користь.

„Народна Воля“ подада була ще в Августі 1912 року в злож числах. 34 і 35, безсторонній інформації про Юрпелі Колонізаційне Кононяні і сеї землі в Мильві.

Помімо сего Головні Урядники старого Союзу дозволили президенту той Юрпелі Колонізаційне Ко. провідати в Септембрі 1912 р. на конвенції в Валькесбері, Па. до делегатів та сажмо, як дозволили промовляти гостев з Галичини з С. Деметчуковим, себто поставили на рівні галицького гостя з президентом бізнесової компанії. Баси старого Союзу платили делегатам і урядникам діти за час, який мав бути ужитий на народі над добром старого Союзу, а тимчасом урядники видавали часть того часу опідного сажмо Союзу задрому до розпорядимости президенту Юрпелі Колонізаційне Кононяні, щоб він на конвенції старого Союзу адвертаймував собі свій власний бізнес. Розуміє ся, що головні урядники Юрпелі Колонізаційне Кононяні опіла „друзували“ Головним Урядникам старого Союзу — а за той тріт мають платити тепер Гевчука і їх товариші.

Як би там омак не було, то на нашу думку обовязком членів старого Союзу повинно бути безсторонно розслідувати сеї справу (бікність тих, що там купили землю — се члени старого Союзу); розслідувати, чи справді головні урядники старого Союзу мають які бізнесові асоціати а компанією Юрпелі Колонізаційне Кононяні і які, чи правда се, що „Свобода“ закротувала і не сміє нічого писати про надухути і кризис членів старого Союзу, ані друкувати їх протестів та дописів, чи правда се, що „Свобода“ не сміє друкувати оголошеня других подібних земельних Кононяні в Мильві і околицях, омак словом, чи правда се, що головні урядники старого Союзу і „Свобода“ віддали членів своєї власної організації старого Союзу на цілковиту лаяску і безаску Юрпелі Колонізаційне Кононяні і чому?

Се розслідувати і розслідувати безсторонно а на нашу думку обовязком членів старого Союзу, бо сажмо і товариші, члени тоїж самої організації, справді скриважали головним урядом Союзу члєм другим, то хтож яв не сажмо повинні їх боронити?

ТРИ ПОТРЕБИ.

Щоби тішити ся добрим здоров'ям, є безсумнівно konieczne, щоб чоловік споживав відповідну кількість корму, щоб його правильно тримати і уміти організм від злишніх частин корму. Коли бракує одної із тих трох умов, то потріб, тоді чоловік є хворий. В таких случаях поручається Трінеру А-мериканський Еліксир Гіркого Вина. Його лічища сила лежить в тім, що 1) спричиняє природний апетит, 2) пома-гає травленню і 3) заощаджує працю організму. Взагалі він удержує в ор-ганізмі рівновагу, яка є однакою добро-го здоров'я. В хворобах кишкової і жолуд-ка є Трінер А-мериканський Еліксир Гіркого Вина найціннішим ліком. По-всіх другаторах.

Jos. Triner,
1333-39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

В цілі усунення болю в м'язах і су-ставах нехай кождий спробує Лімент Трінера. Є він дуже сильний.

ПОЗІР УКРАЇНЦІ! Фарма 426 акров враз з будинками і худобою дешево на продаж. Под-жена в прекрасній околиці, близько міста, шко-ли, тартак, фабрики сири і залізничі. Продаєть-ся в причини смерті власників. Маємо також на продаж кілька менших фарм в низькій ціні і на-легкі сплатити. Пишіть це нині, а ми Вам радо дамо відповідь. Адреса: T. S. Box 5, Route 1, Lorraine, Jeff. Co. N. Y. 25-28

НЕЗВИЧАЙНА НАГОДА! КОРИСТАЙТЕ!
Хто хоче дістати даром гарний дарунок, нехай сейчас приїде 50 адрес Русинів або Польків, живучих в Америці, котрі мають свої родина або свояків у старім краю. M. Meyer, 157 Hey-ward St., Brooklyn, N. Y. 25-27

НАКЛАДОМ ДРУЖАРІВ "СВОБОДИ"

видано з нагоди товилю 100-літніх ро-ковин уродни ташото Кобзаря:
ПОРТРЕТ Т. ШЕВЧЕНКА
дуже гарний, поменшенє портрету сла-вного артиста-малара Ф. Краспського. Величина 13x16 палів. Портрет вико-наний дуже удатно і на тьобалім панери

Ціна 20 цнт. враз з пересилкою.
Хто до тепер не має ще портрету Шевченка, нехай скористає з нагоди щоб міг прикрасити свою хату.

Рівнож поручаємо листовий папір з віністами: Т. Шевченка, М. Лисенка, Ів. Франка, Б. Хмельницького і М. Драго-манова. Ціна за 12 штук враз з повер-тати всего 25 цнт. разом з поштами пе-ресилки.

Замовлення і гроші (евент. в почто-вих марках) належить посилати на а-дресу:

"СВОБОДА",
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ДЕШЕВО ФАРМИ НА ПРОДАЖ!

- 1) Фарма, 300 акрів за \$9000.00. 4 коні, 25 коров, свині, кури і господарські зваряди. Жа-лись три тисячі готівкою.
- 2) Фарма, 147½ акрів за \$8.500.00. 4 ко-ні, 17 коров, 10 свиней, курі і господарські зва-ряди. Два тисячі готівкою.
- 3) Фарма, 126 акрів за \$4.500.00. 2 коні, 11 коров, кури і господарські зваряди. Тисяч готівкою.

Крім сих маю ще багато інших фарм. Го-лосить ся зараз або пишеть по інформації до: Wladyslaw Lohr, Lowville, N. Y. 25-28

НА ПРОДАЖ склад горівок, вин і лікерів на гуртову і дрібну продаж враз з будинком ав-саксий з ліценсією на \$150.00 річно. Без бра-варного морсечу. В добрім місці, межі Рус-инами, Польками і другими Славинами. Вимагаєть \$2.500 готівкою, а решта на годіні сизати Го-лоситесь по близші інформації до: W. J. Mel-chen, 160 Morningstar Rd., Elm Park, Staten Island. 25-27

НА ПРОДАЖ!

- 1) Фарма 52-акров, управна, много дере-в, овочевих, дім на 6 кімнат, стайки і други госпо-дарські будинки в добрім стані, 2 молоти коні, 2 корови і около 100 курей. Ціна \$2100.00.
- 2) Дім на 6 кімнат і 1½ акра огороженої землі, овочеві дерева. Десять мінут хору від сте-ції залізничної. Ціна \$1400.00. По близші ін-формації голоситесь до: R. Gengelin, 508 W. 132nd St., New York, N. Y. 24-26

ПОЗІР! КОГУС І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

РУСЬКА БАНДА В КОГУС.
Хто хоче замовити добру музику на балі, весіллі або ін-шу забаву, нехай удасть ся до нас Русинів з повним довірем.

Граємо дуже гарні марші і танці. Хто замовить, той не пожалує. З замовленням присмо удасть ся на адресу:
HARRY RYPUK,
153 Ontario St., Cohoes, N. Y. 26-52

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ДЯКО-УЧИТЕЛІВ!

З нагоди ювілею Т. Шевченка, видані я (літографічно) дві пісні на 4 голоси (мішані хор).

- 1) „СПІВАНКА ДОБРАЇНІ НА СКИНТ. ШЕВЧЕНКА“, партитура 75 цнт.
- 2) „ПОСЛАНІЄ“, партитура 40 цнт.
- 3) „СЛУЖБА БОЖА, на чотири голоси (хор мішаний) збірня нових композицій, як також маю знамені наших хорам (партитура) \$2.50.

Моя адреса:
MICHAEL BILANSKY
336 W. Centre St., Mahanoy City, Pa. 26-28

ФАРМА ЗА 950 ДОЛЯРІВ! 5 акрів доброї землі, дім на 5 кімнат, 50 курей і 50 дерев ово-чевих близько міста Бавінбрук, Іллінойс і Смервіл і стаці Нью Джерси Централ. При купі малій задоволю, а решта на сизату до \$10.00 мі-сячно. Також 10-акрова фарма дешево. Пишіть або голосить ся до: J. H. Diskant, 531 Ham-bers St., New York, N. Y. 24-27

ДІВЧАТА І ХЛОПЦІ!!

ЧИТАЙТЕ!!!

Чи дійсно хочете виглядати краще? Бєли-тан, то старайтесь удержати буйний заріст волосся. Коли маєте рідне і тонке волоссе, або коли Вам випадає підчас літної гарячки, посилайте сейчас по літарсє до а не пожалує.

В флашках по 50 цт. і \$1.00. Гроші поси-лайте в режістрованім листі або моней-ордером. В флашках по 50 і \$1.00.

Гроші посилайте в режістрованім листі або моней-ордером.

Адресуйте:
ST. LITWIN,
1637 SOUTH BROADWAY, "Drugstore"
ST. LOUIS, MO. 25-28

РУСЬКИЙ МУЗИКАНТ

дотарчає музику на балі, весіллі, кон-церти і т. п.

DMYTRO MELNYK,
338 E. 9th St., Room 14 New York, N. Y.

ЮЛІАН ПАВЧАК

209 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Руський характеризатор, випозичає всякого ро-да українські костюми і характеризує по низь-них цінах. замовлення приймає найменше 14 днів перед представленням.

ІДІТЬ ЗА НАРОДОМ, ДЕ НАРІД ІДІТЬ!!

ДО М. ПЕТРОВСЬКОГО

1500 So. 3rd Street, ST. LOUIS, MO.

у него склад вин, лікерів, і низь ріжнородного с рта по-цінах як на батьківщині. Простора гала на оалі, весілля, мітінги і т. д. з ісклюєм високою. Висилає ордери до всіх частей Злучених Дер-жав, для розривки с оалі біларидова. Балі що субити. — Підпираєть старого союзника. 25-

ВАЖНЕ ДЛЯ ТИХ, ЩО ГРАЮТЬ АМАТОРСЬКІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

ПЕРША РУСЬКА КОСТЮМЕРІЯ В АМЕРИЦІ.

Послед великий склад ортиродних шарових, русько-українських і європейських одягів, костюмів як також потрібні і прибори до характеризації осіб, як: перуки, волосся, борода, вуся, пачки і т. п. Ріжні ті вишоченіє по дуже низькій ціні. В пошорських околицях убіраємо і характеризуємо амасторів відповідно до роль грючих на сцені. Добрі костюми і відповідна характеризація і одяг ють особлину красу кождій штуці на ама ортирод-сцені. — При замовленні треба присилати сфото-графію потрібних річів. Замовлення присмо ся по аскадє що найменше 8 днів перед представленням на адресу:

Mrs. EMILIA UNORCHAK,
66 SUSSEX ST., JERSEY CITY, N. J.

DARGEON, NEW YORK, N. Y.

НАЙБІЛЬШЕ ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ.

Дячого, платити ріжний тросторш погреб-никам більше, коли в нас можете мати першор-ядний похорон за \$75.00.

Політерована дубова труна, бу, обита па-ном жадаїні барви. Середина вибита білою са-тиною. Срібні ручки. По боках вибито срібним буквами рік і день смерті. Верхня скриня (ба-са) на труну. Убраня для мужин і женщин. Ліхтарі, світило, крісла, жалюбе приборне дому. Вальзамоване через спеціалістів. Позволено за-чинтат. Караван і два повози. Одним словом першорядний похорон за \$75.00.

Офіс нашого заведення шходять ся в містах: 7 в Нью Йорку, 2 в Брукліні, 1 в Понсєре, Джер-сіті, Ньюарк, Бейлі, Пасайк і Елізабет.

Служба в день і в ночі.

Позичуи нашу оферту, просимо телефонувати до мого головного руського заступника

ІВАН КРИНЦЬКИЙ

часло телефону 3191. Jersey City, N. J.

голоситесь або до офісу: 23-26

241 Van Vorst St., Jersey City, N. J.

Рівнож уряджуємо першорядний похорон для дітей за \$20.00.

ІВАН КРИНЦЬКИЙ.

\$19.00 ДАРОМ!

Купуючи годинку впрот в фабриці, заощадите найменше \$19.00, а се тому, що в шторах Ви заплатите за таку го-динку \$25.00, підчас коли наша фабрика ціна за сїю годинку вносить всего \$6.00.

Сейчас хочете купити таку 25-долларову годинку за \$6.00, витіть сей образеці і пришліть нам враз з Вашою докладною адресою, а ми вишлемо Вам сейчас го-динку в гарній плюшовій касетці до вільного оглядення.

Запевняємо Вас, що кождий купувачий у нас годинку нічого не ризикне, бо має право оглянути годинку і пересвідчитись, чи ся годинка с такою, як ми представ-ляємо. Моли переманитесь, що сїя годинка діжно варує \$25.00, і що вона є 14 K. Gold Filled, гарантована на 20 літ і має славний світовий осердок, тоді запла-тите агенту \$6.00 і кілька центів за пересилку.

Направляємо наші годинки даром через 20 літ, або вишлемо на нові.

УВАГА: На жаданє висилаємо великі ілюстровані каталогі.

NATIONAL COMMERCIAL CO.

505 E. 5th Street, Dept. 71, New York, N. Y.

На 3-місячну пробу!

Напишіть до нас, а ми Вам вишлемо гарний грамофон і 32 штук пісень і музики.

Можете через 3 місяці випробувати наш грамофон, а если будете задоволені з него, то будете виплачувати. Не доводиться, то не бу-дете платити.

Пишіть зараз по каталогі і інформації, за-лучаючи марку на пересилку до:

Liberty Commercial Co.
233 E. 14 St. New York, N. Y.

ДАРУНКИ! ДАРУНКИ!

Ми хочемо доказати Вам, що **LION BRAND CONDENSED MILK** і **LION BRAND EVAPORATED MILK** є не лише найчистіше, без домішок і найпевніше до всякого ужитку, але і ціна не є високою від інших подібних продуктів.

Купіть пушку ще нині і заховайте 5 етикет а описля предложіть їх враз з понизшим купоном у нашім склепі з преміями, де мо-жете вибрати собі гарний дарунок з поміж 2.000 всляких річів.

Уживайте се молоко до вареня і на поварм для Ваших дітей.

Молоко находит ся в герметично замкнених пушках, недоступних для бандилів і занечи-щення.

НОЛИ РАЗ СПРОВАБУЄТЕ ВСЕ БУДЕТЕ ЙОГО УЖИВАТИ!

ВИТІТЬ ЙОГО СЕБАС!

Сей купон важний н. 30 днів.

За 10 Lion Brand Condensed або Evaporated Milk етикет, предложе-них з 5 або більше Lion Milk етиче-тами дістанете дарунок в слідуючих склепах з преміями:

265 CENTRAL AVE., JERSEY CITY, N. J.
264 WASHINGTON ST., NEWARK, N. J.
344 GRAND ST., PATERSON, N. J.

Лиш один купон для кождого костюмера. 25-

Адвокат і нотар

ИОСИФ ГЕЛЛЕР

оборонця в справах наріх і правний до-радник, переніс свою канцелярію адвокат-ську до номеру під ч. 329 1st 10-та

ГОДИНИ УРЯДОВІ ВІД 8-9.
Для убогих порода цїна за даром між 6-8 вечером. 23-26

ИОСИФ ГЕЛЛЕР, адвокат і нотар
329 E. 10th St., New York, N. Y.

Телефон: Orchard 1973.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас водоск з тварі, борода і де би не було, без жадного болю, не лишуючи жадних слідів по собі. Вишлемо пакуку того порошку за 1 доллар, пробні дозв за 50 центів. Пришліть 1 доллар через моней ордер або в ре-жістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо по-рошок в пошечем, як його ужи-вати.

Адреса:
Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потребна агентів.

ДАРМ

Сей гарантований позолочений (Gold Filled) перстень дамо Вам даром, коли розподасте 12 шпалок своїх своїм приятелям. Пришліть нам за 15 центів почтових марок на оплаченє пересидки, а ми Вам вишлемо шпалки і перстень.

UNITED NOVELTY CO.

224 E. 12th St., Dept. D. New York, N. Y.

До хорих Русинів по всіх заку-щинах Злучених Дер-жав!

Др. Б. ГОГЕНБЕРГ,
славний спеціаліст зі старого краю

поручає всім терпачим Русинам, тих мушчинам як і женщинам свої успішні лікарські услуги.

Лічить з найбільшим і найпевні-шим успіхом ревматизм, всякі не-доматки жолудков, недугу утроби, нирок, згублене жила, гемороїди, структуру або зжукне мочевого каналу, недуги венеричні, як різном-всіляні мислїдїя тайних недуг, не-дуги шкіри, різні затроща крові і т. д.

Доконує всякі найтяжші операції мушчин, женщин і дітей в своїм офісі або в домі пацієнта, спеціаль-но же на пропукнути при помочи спеціалісти з Відня.

Сей би хотє не міг прийти оспо-бисто, нехай опише истовно з осо-бним довірем свою недугу, а дістане совісну і безплатну пораду.

На відповідь залучіть поштову марку.

Dr. B. HONENBERG
304-2nd Ave. (між 17 а 18 у.),
NEW YORK CITY.

Година офісу: щодня від 8-ї до 12-ї, вранці, до 8-ї ввечері.

ПОЗІР! НЕ ПЕРЕПУСТИТЬ СЕБ РІДКОЇ СПОСІБНОСТІ!

В СІМ МІСЯЦІ ЛІШЕ

\$45.00-ий фонограф лише за \$15.00!

А також і великий вибір машин всляких систе-мів разом з 50 кавалками музичними, руськими і т. д. цілком даром!

Вільна проба через повних 3 місяці.

НАЙБІЛЬШИЙ СКЛАД РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ РЕ-КОРДІВ І ПЛИТ У ВСІХ ЯЗИКАХ!

Платити можете і весели ся ціле життя! Цінники висилаємо безплатно.

ОМЕЛІЯ ПОРАЙКО, 10-341

INDEPENDENT PHONOGRAPH CO., 101 Essex St., New York, N. Y.

\$1.00 НА КОРОТКИЙ ЧАС ЛІШЕ ПРОДАЄМО НАШ ВЕЛИЧАВИЙ ФОНОГРАФ „ІНТЕРНАЦІОНАЛЬ 4. 5.“ ЗА ПОЛОВИНУ РЕГУЛЯРНОЇ ЦІНИ!

ЗІ ЗГЛЯДУ НА РЕКЛЯМУ ДАЄМО КОЖДОМУ КУПЦЕВИ З КОМПОЮ МАШИ-НОЮ НАШОЮ 40 РУСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ СПІВАНІЙ ЦІЛКОМ ДАРОМ А ТАКОЖ І 10 ЛІТНЮ ГАРАНЦІЮ НА ПИСЬМІ!

Жадаємо малий задаток і висилаємо фонограф і рекор-ді на 3 місяці безплатної проби!

Наколи будете задоволені, платиш по \$1.00 місячно! Найбільший склад ріжнородних фонографів і грамо-фонів і рекордів в кождім язичі по найнижших цінах! По інформації звертайтесь або пишіть до крайна ІВ. РУДЕНСЬКОГО

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO., 196 E. HOUSTON ST., Dep. 49. NEW YORK, N. Y.

ПРОФ. НИК. ІВ. УСАЧЕВ.

Проф. Миколай Іванович Усачев, славний ро-сійський письменник і чоловік, що займає ви-значне становище серед свого народу, пише:

„Гессен цигаретни дають дим, в я-нім навіть найбільше вибагливі курці найдуть вповні і найбільше можливе задоволенє. Вони визначають ся тим, що дають курцям розкіш, якої не найдеть ся в цілій історії куреня“.

Ник. Ів. Усачев

HASSAN
CORK TIP
THE STANDARD OF AMERICA
PUSH THIS END

5¢

Повідомленє.
З причини, що багато наших по-купців ЦИГАРЕТОК мають невдо-вільняє, вчинили збірня цигаретних з пралорами, які оудом ще до-лучувати їх лиш через короткий час. Опісля заступимо їх ціни-ними курками, за які моли буде дістати вольни пожиточні да-дуги.

Лев Лотоцький.

Горицьвіт.

Артемко Підкорчик був пастухом в пашому селі. Він ніколи не зазнав добра. Вже дитинством пішов у найми. Кілька літ нас гуся в Данила Рєшнітника. Та Данило сам, то ще, ще чоловік був, але Горинина, го, го... Се була баба родом з пекла. Наче генерал який мунітур було гуся, як з пашоліска прийдути і голосно погусяють, нехай жалюючи ся перед ншою на наймитчука. Страх була баба недобра!..

— А стара гуска, чо крило спустилася, те? Вже цвякнув батогом? Ой небоже! А гусак, щид, таж пін храмас на ліву ногу! Наступочини вже, геретнику жиніє!..

І стара, було, пустиє ся за хлопцем, щоби спіймати, та він вже й стрігнув поміж будинки, полинивши Горинину на подвір'ю біля гуски, що спустилася крило. І гусак, що храмав на ліву ногу. Страх була баба недобра! І надобляж вона йому, надобля! А раз на самого Спаса, то таки і покарала, тяжко покарала! Та з маньки зайшла його!..

Артемко, бачите, забарив ся на улиці з сусідними хлопцями, застояв ся. Він же також не худоба! Серденько рвало ся до солодкої, любий розмови з ровесниками! Забарив ся! Ой забарив ся! Вже сонічко спускалось на ліс, на плавучі берези, як він опам'ятавсь, воіг на подвір'я, щоби гуси крадьком зайняли. Ага, га! Тут стоїть вже Горинина; та якась, неприємно не нахмарена, всміхаєсь. В руці в ншої кусини колача, білого!..

— На, Артемко, ось колач! — каже вона всміхаючись немов ласця.

Та Артемко не довіряє, а очі так і вшлясь у білий колач.

— На, дитинко, тай займай гуся! — просить Горинина похитуючи колачем.

Артемко, не прочуваючи нічого злого, підступив ближче, та стара: хан за чуприни! Вже й бе в карцило аж дудочку! Ой всипала вона йому всипала! З тяжкою бідою вихопив ся бідині хлопцеві з рук у старої і займив собі гуся, голосно побийкуючи. По дорозі нагадував собі, скільки йому там дісталось тих бухонців, та спина півдала, що таки багаті! З маньки зайшла! І колача не дала! Недобра баба! Гарував же він в ншої, гарував! І хто знає, до чого було би прийшло, як би не ось що...!

Якось раз в саму провідну неділю, — тоді вже перейшло було Артемкові на дванадцятий рік — громадський пастух Атанас Жучок погаркав ся був з громадою. В „Провідну“ годять в нас пастуха до овець. Та яка то згода! Ставить громада могорчи, ставить і пастух. Побалакають, випють і вже по згоді. Липи вїт, було, заки пастух вийде з канцелярії, вибухнуть йому звичайні „артикули“. А було їх кілька, та найважливіші були ось ті:

„Як лиш вкажеть ся на небі хмарка, синьенька, градова, має пастух чим скорше, не чекаючи аж більше хмар надійде, зігнати віви в „Дубник“, поміж корчі, щоби худібка могла сяк-так, розбрившись по корчах, заховати ся від граду“... Бачите, в нас пастух мусів і на хмарах знати ся. — Се був перший артикул, а другий був ось такий:

„В часі великих спеж має пастух в саме полудне зігнати віви в „Білі Кериниці“ під грушку і потримати їх там в спокою дві години“. Та відколи Тростянець Тростянцем, не було в нас пастуха з годінником. Але так стояло в другому артикулі. Було ще багато тих артикулів, та хто їх годен спам'ятати.

Та тоді, як кажу, в „Провідну“ пастух Атанас Жучок, заки ще прийшло до артикулів, погаркав ся був з громадою. Зайшло о плату. Плата для пастуха в нас, бачите, була все одна і та сама. Ні громада не підвинувала, ні пастух не вломив ся. Платено звичайно від старої віви два „дутки“, а від ярки або баранця, що їм не було ще по рокови, по одному дутку. Так було все і о платі ніколи не згадувано.

Аж ось тоді в „Провідну“ сіло щось було пастухови на ніс. Довго він щось кмітував, та не досміяв якось виступити.

— А тепер „артикули“ — почав вже був вїт. Та Жучок не дав вже йому вибухнути тих артикулів. Мабуть, чи не згадка на них додала йому відваги і він ось що вїдав.

— Панове громадо, — заговорив твердо показуючи часто, — панове громадо, стримайте ся ще з артикулами!

— Як то? — поспитав вїт.

— Стримайте ся, кажу, бо я на дотеперішню плату не годжу ся! — докпнув

ше Атанас Жучок, розкладаючись уважно по гадках, чи дуже нахмарились.

— Як то? — каже вїт, — мож тут о платі балакати? Плата одна: два дутки від старих, а по дуткові від янців!

— Ні! не годжуся! — тягнув зазвичай Атанас даліше, — не годжуся і кінце. Від старих овець, ярки і баранців нехай буде як було, але від баранців, дорослих, рогаців жадаю по три дутки.

Заворухилась громада. Кілька гадків прискочило аж до Атанаса. Та він ані чирк, ані сному.

— Атанасе, почав вїт. Атанасе, не дурій! Черда не може бути без баранів, так само, як не може бути громада без вїта.

Тут вїт вкусив ся в язик, бо деж себе порівнювати з бараном! Ся обставина ще його дужче розсердила.

— Плата тога сама що була, ані шолога більше і кінце! — закликав він, тупнучи ногою.

— А як так, то шукайте собі иншого пастуха! — каже з провала Жучок, встромивши порожню флянку від могорчи в кишеню, — шукайте собі!

— А то і пошукаємо! З Богом, Парасю!

І ось Атанас Жучок, не кажучи вже і слова, вийшов з канцелярії.

Буде другий! Легко то сказати! Череди паш по хлібах мекати. Весна! Мураш аж просить ся по горах: скуби мене! — Зажурила ся громада. Та ось і виступив Андрій Деркач. Він має складку в лівій оці, проте умів якийсь все громаду видобути з таратани. Липи усміхнесь, було та вже і є порада.

— Сійте! сійте! а найду вам пастуха! — заговорив він, розкладаючи ся уважно по громадинах, немов би шукаючи поміж ними охотника на громадського пастуха.

— Найдете?! — зауважав хтось. — Та бо нам зараз потреба!..

— Зараз буде! Добре, що кума Данила тут нема! — відповідає Деркач. — Буде пастух як сїт!

Декому з громади прийшло на гадку, чи кум Андрій не загадав з рукава витрясти пастуха. Та кум Андрій лиш усміхавсь ся по свому.

Пійди по ти, Трохиме, — каже він приступивши до невеличкого чоловіка з жовтими волоссям — пійди до Данила Рєшнітника та поклич сюди його наймита Артемка. Скажи йому, що вїт зове в канцелярію.

Громадини й зараз догадались, куди стежка в горах. Кум Андрій загадав два грибки в борці кинути. І пастуха найде і кумови Данилові доскучить. Вони знали, що Деркач з Рєшнітником з давня жили в негоді і один другому бороздили. І не минуло й години, як в канцелярію вступив Артемко Підкорчик. Побалакали і вкінці дванадцятилітній хлопець підняв ся пасти череду, аби тільки не гарувати в той лютий баби Горинини. Данило Рєшнітник, хоч йому теє і не до видобити було, вдав, що йому о наймита не ходить. Бачите, не хотів задиратись ні з вїтом, ні з громадинами.

Ось таке склалося було в нас в саму провідну неділю й таким способом став Артемко Підкорчик громадським пастухом. Не легко приходило йому угнати за громадським добром, та нагадавши собі, було, тоту недобру Горинину, не покидав вже тої служби. Так минали йому літні роки. І постарів ся за громадською чередою.

Черда в нас пасе ся по горах. Та найчастіше на „Котівській горі“. Довга вона, дуже довга. Від „Білих Кериниць“, аж до Дубника протяглась. Поимаювана подекуди ровами. А багато на ній корчків глоб та свербівуса, що то його дику рожечку зовуть. Воно то не мудре, чепригате, та як весною вкривють ся всі корчички цвітвом білим та червоним, то аж очі рвуть до себе! Рай! кличеш і дивиш ся, дивиш ся на сю красу і враз якийсь чар ллєсь в твою душу. Солодко і любенько тобі. А й соловейко часом стрігне з Дубника поміж тої корчі зацвілі і щебече, тьохкає так широко, щирісенько...!

Новно тут і горицьвіт скріз! Жовто цвітє він, блискучий. Немов гора горить, кажує було людм. І Артемко любить вдиватись в се зіле. Ой надивив ся він вже на нього, надивив ся. Двацять літ, як пастухом вже! Двацять літ! І ще ось пасе тої віви тай пасе. Чи довго ще? Пливуть літа за літами, і все одно і те саме, все тої овець своє: але! тай але!

Він не голодує. Обід несуть з села чергою, хата від хати. І часом не згірше поддуть, і пироги трафлять ся, а й молодця каша булава. Та воно і з тим обідом всьляко! Буде таке, що подавши обід і заговорить миленько, немов поцукрує сю

страву, і їсть ся, їсть. Це в гору. Та инше, нахмаривши очі, з фуком вгне то бі той обід, що враз пригадєсь тобі, що ти громадський годоваєш. Ой всьляко воно буде всьляко! Да тога Гандзя Калинчукова, що то й тому два роки назад помер чоловік, полинивши й малесенького сина Іваса, вона таки найшла над усіх. Убога, вдова, лиш хатинка в ншої та горідець. А як торік винєста обід, то якось так щиро подала його, так вже щиро... І сама сіла, приговорювала, потішала. Не так як инше! І не сїде, лиш же стоїть, немов покликє: „Дід, дід, вдав ся, а скорше, бо нема часу, дома робота лишилась“. Ні, Гандзя не така! А молоденька вона ще, молоденька! Очі чорні як терен, а губоньки складають ся так миленько, немов би жибоньки: цілуй, цілуй, а-ж ще кохатись рада!

Артемко й сам не знав, як йому ся молодичка на гадку зайшла. Чи не її черга сьогодні обідєти принести? Зараз! Вчора Семко Гарбуз, а коло нього і хатинка Гандзя! Так, так, вона надїєсь нині! Вона!

І парубок вдивив ся щиро перед себе, а очі його, перелетівши мигот вузеньку стеженьку, що вела в село, зупинились на самому крайчику її. Та не видно нікого! Не видно! Забарився! Але надїде, надїде... Артемко був і „фільоаф“. Дивитись му на стежку, доки не надїде, то і очі зболить! Ні, зверну їх в иншу сторону, а відтак, по якійсь часі погляну і ось вона вже їде, наближаєсь немов сонічко пишна... Так, так зроблю!

І наш пастух відвернув ся від стежки, що ншою мала надїти тога Гандзя Калинчукова з чорними немов терен очима і з губоньками, що так солодко складають ся до поцілунку.

Поглянув в иншу сторону і очі його впади на горицьвіт, що стелє ся скрізь і скрізь, як далеко зір заст... Та й він собі: „Гандзя! Гандзя! Вже їде, вже на стежці! Ось, ось, озвєсь легісенький хід її ніжок на мураві. Але ще ні! Ще зажду, очісли. А горицьвіт своє, немов змовив ся з Гандзєю, лопоче й лопоче: „Ти, Підкоричку, дурний, дуже дурний! Вїз в хропик, та й досі в дїмю! Товчеш ся по тих горах за чужим добром, за чужими овечками, а вони тобі все своє: зле, та зле! Докиль того буди? Докиль будеш скучати сиротою по тій „Котівській горі“? Чи не шукати тобі найшої долі, веселішої? Гуси-ж дїк не вїд, а летять понад гори і долини, докиль не дібуть ся до озера, де їм любо проведати літньоко... Чи не пошукатиб і тобі захисту?“

І парубок уявив собі хатинку Гандзя. Невеличка, та криз малесенькі віконця визирає такий любий, тихесенький рай, житечко солодке в парі... „В парі!“ А й садочок біля хати вишневий! Зацвіли вишні, так біло, білесенько, а трава скрізь немов шувар в колїна, а й зілечка у нїй повно, є й дзвіночки сині... „В парі!“ Вийшли в садочок, бесідують! Він в білій сорочці, мережаній, а вона, немов краля в червоній юбі як грань, в шайшовій хустці, новій... Коралі на нїй мигтять, французькі... Ось і Івась біля нїх, плаче в долоні малесенький. Чужо, а таки своє жибоньє: „тату! тату!“

Навчила Гандзя, навчила дитину, як кликати її милото!.. Навчила!

З очей Підкоричка покотились слези і впади на горицьвіт. Гандзя, що добулась з поміж того зілля, зворушила душу парубка так дуже, дуже... Він забав чогось, о чім досі і не думав, чого досі може і в снах не бачив! Бо якіж сні в нього бідака, в такого сїромахи? Позад нього літа такі невеселі, таке тиженьке горе, найм! За ним дорога така сумовита, потемніла, слезами скроплена, гіркими, кровавими. А по нїй нічого, нічого сїренько, лиш гуси, віви і Горинина тога недобра, суха як смерть!.. Ні! нічого за ним нема! Навіть віддуку не чути з любого „лова“ немьки, що то біля других так мило гомонить. Ні, і того не чути!

В нього нема ніяких згадок, нема й минушости... А будучиства? І вона чорна, чорнісенька! І се дорога сумовита! Нічого не видно на нїй, лиш гень-гень склихв ся під хрестом якийсь старий дідусь... Хто се? А се-ж Атанас Жучок! Так се він! Посеред дороги впає, та шастє, що бодай біля хреста. Товчє зсинаєш устами молитву, може й послїдню... А ворони так кракають, так кракають, викидаючи жирю...!

Аж зжахнув ся бідині парубок і гнівно поглянув на горицьвіт, на його блискучий жовтий цвіт, що тільки смутку навівав на його душу. Прижмурив очі, та тут і загуло над ним, немов справді ворона закаркала.

— Сини? А віви де? — закликав хтось хоркаво.

Поглянув, а се Андрій Деркач з кобелем в руці. З очей у нього сиплять ся іскри; дихає як сто чортів.

— Ось, мабуть тут є! — каже він. — Вже зимний зовсім! Застїг на пашо. бо замість йти стеженьку на простець, а угнати ся по „Кругляку“ на череду, що впадала була на збіжечку, немов сарана яка... Як можна спати, пасучи череду? Страх, що шкоти! страх! Як можна спати в білий день?

— Я-ж не спав, — вповідає Артемко, — не спав, татусю, а вдивив ся лиш був в горицьвіт.

— Се не добрий бурян; і блуд возмєсть від нього, не то ин... — зауважав Андрій.

— Мабуть і мене вїзв ся?! — заговорив тихо парубок немов до себе самого.

— Та їд, їд, а-ж не прийшов на празник: дома робота жде.

То сказавши, подав Деркач горицьвіта ложку Артемкові. Вже хотів парубок зачерти страви, та ось і зупинив ся.

— Та то обід мала сьогодні принести Гандзя Калинчукова? — поспитав він.

— Мала, та не принесла! У ншої-ж сьогодні весїле! — відповів Деркач.

— Весїле?

— А вже-ж! Ти й не чув! га? Віддаєсь за Петра Коровайчука! Шо, гарний парубок? А й бога! О! бога! Вчарувала вдова хлопця; не даром то кажуть: у вдовиці чари на полиці!

Те сказавши, засміяв ся Деркач так задорово, що відгук аж дєсь в Дубнику відбів ся. Та не лиш в Дубнику але й у душі бідині парубка озав ся. О! озав ся! Немов молотом валив хтось в тоту вбогу душу, котра на часочок випаєсь була чаром горицьвіту.

— Не годєн, татусю, я нині їсти, не годєн! — заговорив бідині Артемко, поклавши горицьвіт і ложку біля горицьвіту — Мені чогось сьогодні не добре!

— А ти, бачу, „тримасуєш“, паничу — розсердив ся Деркач. — В мене печеної курки нема! Їш, чи ні?

— Ні! не годєн...!

— А, то зїси чорта з рогами! В мене нема часу коло тебе тут стояти! То сказавши, поклав Деркач горицьвіт і ложку назад в кобелю і поплівсь стеженьку вже навпростець до села. Коло Артемка лишив ся лиш кусничок сухого хліба, що його Деркач нарочно поїставив. Та й хліба не підняв бідині пастух Артемко Підкорчик. Не підняв! На сїду встав він, а взявши батіг, пійшов поволи до череди. Та віви згитали його і тепер добре знайоми йому оленьом: але тай але... А горицьвіт цвів і цвів, що аж блєск бив від його жовтого, широкого цвіту.

В Тростянці (бережанського повіта, в Галичині), 17. червня 1903.

ГЕТЬМАН ФІЛІП ОРЛИК.

По податвськїм погромї (10 липня р. 1709) і по смерті гетьмана Мазепи в Бендерах (22 серпня 1709 р.) Запорожчї і частина городових козаків виїхали 15. цвітня 1710 року гетьманом Філіпа Орлика, українського шляхтича з Лигви. Філіп Орлик був образованим чоловіком. Яко ученик моліанської академії пробував писати і написав два замітніші твори: „Руський Алікид, триюмфальним лавром укоронований“ про побїду над Татарами полковників Палія і Мокієвського та другий твір „Сарматський Гномєсєс“ на шлюб Анни Кочубєвної. За гетьманства Мазепи був генеральним писарем. По виборї на гетьмана уложив Орлик з старшиною конституційну карту України, яка була нарисом українського народовправства.

Самодержавна влада, яку показували деякі гетьмани, мала бути знесена і до правліня допускав ся весь парід. Управла мала складати ся з гетьмана, генеральної старшини (генеральний о-бозний, судія, підкарабїй, писар, хорунжий, бунчужий), полковників і делегатів, вибораних по одному з усіх полків. З ними мал гетьман про цілість вітчизни, про добро її загальне і про всякі діла публичні радити ся, без їх дозволу і ради приватною своєю владою не зачинати, не устанавляти і в діло не вводити. Крім сього три рази на рік гетьман скликав генеральну раду, що складаєть ся з полковників і полкової старшини, сотників і послів від запорожкої Січі. Гетьман не має права карати когось без суду, роздавати самовільно землю і розпоряджати скарбом (за винїмком доходів призначених на удержанє гетьмана). Полковників і старшину в полках і сотників мали вибирати полковним голосом. Назначували ся полкїм для селянського стану, а сїде мал відбувати

ся ревїзїя селянських повинностей, знесєно „стацію“ сєбот побори шчасє постої військо; потверджєно права українських мїст, духовенства і ин. Гетьман мал доати також є розвиток науки і школи, щоби молодїж українська виправляла ся у „виводєних науках“. Харїтї означувала відносини до сусїдних держав: Україна мала скинути армо московське на все, а польськї військо виперти за Сїч, мала єтати самостїйною державою під протекторатом шведських королїв. Швєція мала пильнувати цїлїсти українських границь і давати поміч проти кождого, хто наступав би на її права і вольности. Некай єтанєть ся се на вїковичу славу і пам'ять всього запорожського війська і всього українського народа... Шведський король припав сїй акт і потвердив його 10. мая 1710 року. Але нова конституція на жалє не ввійшла в жїтє.

В початках 1711 року вирушив Орлик з своїм військом на правобережнїю Україну; в тім часі розпочала Туреччина війну проти Росії і дала козакам татарськї помічі. Орлик розїслав на Україну універсали і пакликував парід до повстання. До Скоропадського, якого Москва назначила гетьманом по Мазепі, писав: „Колї Вашу милїєть стримєє від повстання мїй гетьманський уряд, то запевняю, що для загальної добра уступлю його В. М. як старшому. Не давїте віри В. М. також тим, що удають, немов отоманська порта хоче панувати над Україною. Бо порта, шведський король і кримський хан постановили між собою, що Україна не буде залежна від нікого, що буде на віки самостїйною державою“. На зазив Орлика отворили йому брами Умань, Корсунь, Богуслав. Але в дальшїм походї перешкодїла зрада Татар, що замієш помогати, почали нищити і грабїти Україну; Орлик мусїв знов перейти за Дністер на турецькї територїю. Але не лишав заходів коло виводєня України. Колї Туреччина віднесла побїду над царем Петром, Орлик вислав посольство до султана, щоби в російськьо-турецькїм мирї признано на всі часи вїлїний край по обох сторонах Дїпїра з запорожським військом і всім українським народом. Змагаїя Українцї підїграла Швєція і Франція, але проте Росії віддано лївобережнїю Україну з Київом. Орлик хотїв взяти в своє панованє хоч правобережнїю Україну, але не допустїли до сього польськї військо.

Колї впади останнї надїї на волю України, Орлик лишив ся без вітчизни. Не мал чого довше оставити в Туреччинї, не мїг вертати ся на Україну, бо там ждав його московський суд, — мусїв їхати в далеку чужину. Цїлих 30 лїт скїтав ся по західній Европі з мїєця на мїєце, нераз у дуже сумних обставинах, — але ніколи не забував про Україну, все шукав способів, щоби звернути європейськї держави проти Москви і здобути волю рідній країні. В 1715 р. через Відєнь поїхав до Швєції, — шукати захисту у короля, що перше згодив ся був протектором України. Але шведська держава не могла дати помічі українському гетьманови, Орлик не дістав навіть бїльшої підмоги грошевої і жив у великій нужді... В 1720 р. покинув Штотгольм і пустив ся в дорогу до Туреччини, бо занєсїло ся на нову війну з Росїєю. З Ганювера писав меморїял про справу українську до англїйського короля; з Вроцлава вїз живу перешкєку з ріжними дипломатами. Через Польщу і Галичину переїхав до Волошини, а звідтам при кінци 1722 р. доїхав до Солуня. Там пережив кілька лїт і називав тієні зносини з французьким двором, а також з Англією і Голландїєю; хотїв розпочати нову боротьбу. „Буду мати“, писав до Франції, „як колїсь „Хмельницький“ кількасєт тисяч війська, бо на Україні що хлоп то жовїр... Лишєть ся тільки, щоби держави, злучєні ганюверським трактатом, розпочали війну“. В 1731 р. Орлик вїїшов у зносини з Татарами і почав агїтацію між Запорожцями на Сїч. „Пам'ятайте, вашмоєсь жобрі молодцї, військо запорожське“, писав Орлик до козаків 1734 р. „на Бога і на присягу, зложєну йому на євангелїї, що ви разом зі мною обов'язали ся ратувати свою вітчизну від тяжкого і невинного московського підданства. А як непостїйностю нашої втратимо сїєй час до висвободєня милої нашої вітчизни, ніколи вже такого не знайдемо і не дочекаємо ся на будучї часи!“

На тих заходах кінчєть ся наші відомостї про Орлика. Умер в Яссах на Зелєні єсвєта 6. червня н. с. 1742 р.

За В. Липинським.

СТАВАЙТЕ ГРОМАДНО ЧЛЕНАМИ „ПРОСВІТИ“ ПРИ РУСЬКИМ НАРОДНІМ СОЮЗІ.

B-135

